

Letették az első építőkockákat

Székelyhídon adták át az ország első, LEGO-módszertan gyakorlására berendezett tantermét

Bemutató órák után ünnepélyes keretek között adták át Székelyhíd és az ország első LEGO-módszertan gyakorlására berendezett tantermét november végén a Petőfi Sándor Elméleti Líceum városközponti elemi iskolájában.

A nap bemutató órákkal kezdődött a különböző korosztályokba tartozó diákok számára, ahol a legősebbek segítségével tartottak nekik biológia- és természetismeret-, magyar irodalom, angol nyelv és matematikaórákat is. A különleges tanórákat a magyarországi Edelényből érkezett tanerők vezették a diákok helyi pedagógusainak közreműködésével. De miért pont Edelény?

Az edelényi Szent Miklós Görögkatholikus Általános Iskola, Művészeti Iskola és Óvoda együttesen jóbaráti kapcsolatot ápol városunk középiskolájával. A többéves barátság gyümölcse lett az is, hogy az Edelényben már évek óta sikeresen alkalmazott LEGO-módszertan most városunkban is

A gyerekek arca nem az átlagos tanítási napot tükrözte

elvetette kockáját. „Nem hiszek a véletlenekben, csak abban, hogy a világban a jó emberek mindig közös találkozási pontok felé haladnak” – foglalta össze a történetet Székelyhíd polgármestere, Bé-

res Csaba. Mint mesélte, pár éve ez a pont előbb Székelyhíd, a városi képvisellel való megismerkedés helyszíné, később pedig Edelény volt, ahol mint a város képviselője különböző innovációkkal találko-

zott, köztük a LEGO-módszertan, amelyet hazatérve egyből lelkesen újságolt a helyi tanerőknek, és már akkor eldöntötte, ezt megszerzi településünknek. Városvezetőként nem volt nehéz dolga ebben. Idő-

sebb Barta Imre, a líceum akkori aligazgatója messzemenőig támogatja morálisan az ügyet, Antal Noémi, az önkormányzat pályázatírója megtalálta a megfelelő pályázati alapot a fejlesztésre majd végeredményét tekintve nyertes projektet írt a nemes célhoz, miután Kozma Sándor aligazgató vállalta az eszközbeszerzések rögzítését, amit a buktatók ellenére sikerre vitt az iskola érdekében. Ami pedig az edelényi iskolaközpont együttműködését illeti, Barta József igazgató alázatos szerénységgel csak ennyit mondott köszöntőbeszédében: „Mi csak továbbadtuk, amit mi is kaptunk, és jó volt látni, hogy erre vevő a helyi közösség.” Majd ajándékképpen Szent Miklós-ikont adott át a város és az iskola vezetőjének, hogy szeretetet és békeséget hozzon az erdőlelki közösségre.

A reggel elkezdődött bemutató órákon a gyerekek végig legókkal dolgoztak, vagy vetítéssel vagy táblagéphasználattal egybekötve azt, a pedagógusok irán-

Mit tegyünk vészhelyzetben? (1.)

Csecsemő- és gyermekkorai vészhelyzetekről tartott előadást a debreceni ápoló

Láz és kihűlés, rovarcsípések, fejsérülések, légzésselgtelenség, bölcsohalál és még sok más lehetséges csecsemő- vagy gyermekbetegség, illetve a baba és a szülők számára ijesztő állapot vagy testi elváltozás került terítékre Tim Attila, a debreceni mentőállomás munkatársának ingyenes előadásán, Székelyhídon november második felében. Ezekről egy kétrészes cikkben számolunk be, amelynek épp első fejezetét olvashatja.

Ha a gyerek valamilyen tárgy lenyelése miatt fulladozik, semmiképp se nyúljunk a szájába, helyett így járjunk el – mutatja Tim Attila

A mentőápolói és sürgősségi szakápolói munkakörben dolgozó, csecsemő- és gyermekéletet megmentő Tim Attila a Székelyhídi Baba-Mama Kör és a csoportot vezető Palczert Judit meghívására érkezett a szülők körébe. A kivetített előadás mellett az ápoló számos fo-

gást, tennivalót is bemutatott, amelyeket vészhelyzet esetén alkalmazhatnak a történés szemtanúi (legyenek akár családtagok, akár idegenek), mint például a gyermek- és felnőtt-újraélesztés módja vagy a kisebb tárgyak okozta fulladás megszüntetésének mikéntje.

Tim Attila elmondta, Magyarországon (és vélhetően Romániában is) az elsősegélynyújtás ismerete nem mondható elterjedtnek, emellett pedig még inkább terjesztésre szorul a csecsemő- és gyermekéletet megmentő újraélesztés módszere. Attila és munkatársai hat éve kezdtek meg küldetésüket e téren Debrecenben és nemrég Nyíregyházán is. A szakmában huszonhat éve dolgozó ápoló havonta egy alkalommal lelkesen oktatja a szülőket, egészségügyi dolgozókat, hogy a pánikoláson túl mit tehetünk a csöppsegek életéért.

Bölcsohalál

Az előadást Tim Attila a bölcsohalál megismertetésével nyitotta, megismertette számos statisztikát, tanulmányi eredményt a tragikus betegséggel kapcsolatban. A bölcsohalál az egy-négy hónapos korú csecsemőket sújtja többségben, minden tízezer babából hármat érint. A tragikus kimenetelű esetekre néhány évvel ezelőtt még végzetként tekintettek, a kutatásukat ugyanis nagyon megnehezíti, hogy sem a kórkép felvétele, sem a kórbonctan eredményei nem tudják kimutatni az okát, a mikéntjét.

Első spanyol kulturális est

Nem volt feszélyezett a hangulat, minden korosztály bátran ismerkedett a táncsal, sőt, megfogalmazódott az újabb flamencózásra való igény is

Flamencoestrel várta a székelyhídiakat Jon Baldwin Quintanilla spanyol önkéntes november utolsó hetében. A 22 éves mesterképzés előtt álló hallgató Madridból érkezett az Európai Önkéntesszolgálati program keretében az Ér Hangja Egyesület sikeresen elbíralt pályázatára. Fő tevékenysége, hogy a város és falvai kulturális örökségeiről készítsen kisfilmeket, de emellett saját eseményeket is kell szerveznie. Az első esemény nagyon fontos volt számára, hiszen először mutatkozott be nagyobb helyi tömeg előtt, és a szervezés tapasztalat-

latát is várta. Kíváncsi volt az emberek reakciójára ezzel a helyi viszonylatban különleges eseménnyel szemben.

A tervezés során az eredetileg kitalált három ötletből a flamenco megismertetésére esett Jon választása, így onnantól erre készült, segítségül hívva Szilágyi Cynthia táncművészt és az Ér Hangja Egyesület munkatársait. Hamar eltelt a készülődési idő, így egyszerűen csak a flamencoesten találta magát a spanyol ifjú. Az est elején Jon röviden bemutatkozott a hallgatóságnak.

Közösen ünnepelni jó

Meghozta gyümölcsét a többnapos csokalyi készülődés

Kész a nagyobb gyülekezeti terem, ami a jövőben a közösségépítő eseményeknek helyszíne lesz

„Az idő közel” – hangzott Pál apostol szava advent első vasárnapján Tokár Imola tiszteletes asszony tolmácsolásában a csokalyi református templom szószékéről. Az istentisztelet végén az idén felújított volt felekezeti iskola emeletére, a gyülekezeti terembe invitálta a híveket Tokár Sándor lelkipásztor. Itt talált helyet a második alkalommal megrendezett Adventi vásár. Az asztalokon szép sorban sorakoztak az eladásra szánt alkotások. Adventi koszorúk, parafadugóból készült angyalkák, karácsonyfadíszek, a gondosan becsomagolt mézeskalács és pörkölt dió, minden, mit a gyülekezet tagjai, kicsik és nagyok, gyermekek és szülők együtt készítettek. Senki sem tért haza üres kézzel, mindenki megtalálta a számára legkedvesebb vásárfiát, ami méltó dísz lesz otthonának karácsony estéjén. A tágas helyiséget elvarázsolt illatok lengték be, nagy sikere volt az asszonyok sütötté lángosnak és jó volt megbeszélni az élet apró-cseprő dolgait egy csésze finoman illatozó teával a kézben a szeretetvendégségre hívogató asztal kö-

rül. A közösen eltöltött értékes idő, amíg a kézműves termékek készültek, a jóízű beszélgetések kovászként fogják össze a gyülekezetet. Így lesz az ünnep mindenki adventje Csokalyon, ahol a második gyertya lángja sem loboghat eseménytelen.

Következő vasárnap, december 9-én istentisztelet után a diószegi református egyházközség furulyacsportjának előadását hallgatta meg a gyülekezet. Ez alkalommal is mindenkit szeretettel hívtak, vártak. A harmadik adventi gyertyalángot egy közös kirándulással kívánják emlékeztetése tenni. Debrecenbe utaznak ígét hallgatni, és az istentisztelet után megnézik az ottani karácsonyi vásár kínálatát. Ahogy a kör bezárul, a negyedik gyertyaláng újra itthon lobban. Kipróbált, bejárattott út ez, hisz tavaly is így tették meg ezt az utat karácsonyig, a Megváltó születéséig. Mert bár az Úr egyenként szólít meg mindannyiunkat, ígérete az, hogy ott lesz jelen ahol az Ő nevében összegyűlnek.

RUPÁRCSICS JUDIT CSILLA

Adventi készülődés Érolasziban

Vidám gyerekzsivaj töltötte be az érolasi iskola tantermeit november 30-án, pénteken délelőtt. Közel harminc óvodás, kisiskolás és néhány ötödik osztályos diák érkezett az iskolai szabadnap és a csípős hideg ellenére, hogy együtt készüljenek az adventre. Vidáman és jó hangulatban telt a délelőtt. Miután megbeszéltük az advent jelentését, jelképeit és üzenetét, halk zene mellett elkezdődött a munka. A kisebbek színezték, vágta, ragasztottak, a nagyobbak ötven darab szebbnél szebb adventi asztaldísz készítették, valamint megalakították az osztályok saját adventi koszorúját is. A szorgos munkát a szervezők finom uzsonnával, hűsítővel és édességgel jutalmazták, amit a gyerekek nagy örömmel fogyasztottak.

A program december 2-án, advent első vasárnapjának délutánján a református templomban

folytatódott. Futó Ferenc helyi református lelkipásztor igehirdetése után a gyerekek körülállták az Úr asztalát, amelyen az általuk készített adventi koszorún az első gyertya égett.

„Adventi hírnök: friss fenyőág, lobog az első gyertyaláng...” – szölt az ének, emellett adventi témájú versekkel köszöntötték a gyermekek a szép számban összegyűlt szülőket, nagyszülőket, gyülekezeti tagokat és holland vendégeket. A meghitt pillanatok után mindenkit megajándékoztak az általuk elkészített üdvözlőlappal és asztaldíszekkel a jelenlévők nagy örömeire.

A program a Pro Érolasi Egyesület anyagi támogatásával, Guba Amália óvónéni, illetve a tanító nénik (Kisded Orsolya és jómagam) irányításával valósult meg.

NAGY MELÁNIA
 érolasi tanítónő

A gyerekek énekekkel teremtették ünnepi hangulatot

Életre keltették a legendát a Toldy-iskola Márton napján

Érdekes foglalkozásokat kínált a hegyközsézmiklósi gyerekeknek a Márton-napi (november 11.) diákprogram a Toldy Általános Iskolában. Az idén harmadik alkalommal megszervezett rendezvény szervezőjét, Mocsár Irénke történelem szakos tanárnőt kérdeztük.

– Honnan jött az esemény megszervezésének ötlete?

– Néhány éve Létavértesen voltunk a családjunkkal a Rozsnyai-gyűjtemény által szervezett Márton-napon. Testvérfalunk, a Nógrád megyei Szanda védőszentje is (Tours-i) Szent Márton, ahol évente megemlékeznek róla. Úgy gondoltam, hogy jó lenne megvalósítani a Magyarországon látottakat az iskolánkban is. Szent Márton Szűz Mária után Magyarország második védőszentje. Az az eszme, amit ő közvetít, követésre méltó ma élő emberek számára. A gyerekek is élvezik a fátylós felvonulást.

– Milyen tevékenységek alkották az idei Márton-napi diákprogramokat?

– Több csoportban folyt a foglalkozás, előkészítőssokkal kezdve egészen nyolcadikos tanulóig.

Összesen 86 gyerek vett részt. Ismertettük a Márton-napi legendát, a népszokásokat, -hagyományokat, ezzel kapcsolatosan a nap-

hoz köthető időjósításokat. Az előkészítő osztályban el is játszott-

ták a legendát, amikor püspök-ké akarják választani Mártont. Elkészítettük a libát papírból a hurkapálcára, az osztályban mindenkinek volt libája. Ők voltak a „libák”, akik elárulják Mártont, aki nem akar püspök lenni, nem akar gazdag, hivalkodó életet élni, szerény emberként elbújik a gyülekezet elől. De megtalálják, mert a libák a gágogásukkal elárulják, és ő lesz a püspök.

– A gyerekek örömeteljesen kézműveskedtek. Mit készítettek?

– Papírból libát készítették és természetesen lámpást, befőttes üvegbe mécses helyeztek. Az üveget bevonták zsírpapírral, amire ha rajzolunk, átlátszik, mikor meggyújtjuk a lámpást. Amikor besötétedett, mindenki kivonult az iskola udvarára az elkészített lámpással, és együtt énekeltek.

B. A.

Bár megsütni nem lehet őket, a gyerekek kezeinek munkáját dicsérik a papírlibuskák

A szervező munkáját Béres Imre, Kiss Renáta, Krizsán Ágnes, Szabó Renáta, Palásti Aletta, Váradai Tímea tanítók segítették.

Letették az első építőköveket

Székelyhídon adták át az ország első, LEGO-módszertan gyakorlására berendezett tantermét

1 Az egyik osztály távolságokat, magasságokat osztott és szorzott miközben egy legóból épült jármű mozgását programozták táblagépről. Egy korábban fiatalabb osztály legóelemekből épített jelentekről próbált angol nyelvű mondatokat vagy kérdéseket formálni, miközben egy másik teremben épp a *János vitézt* dramatizálták a gyerekek szintén legók segítségével. A gyerekek minden órán kérdeztek, véleményt alkottak, számoltak, dátumokat tudatosítottak, saját elképzeléseiket próbálták megvalósítani a kialakult problémahelyzetekben. Mindezt anélkül, hogy elveszett volna a játék élménye vagy a sikerélmény. Ide kapcsolható, hogy Kopasz Anikó, a LEGO-felszereléseket forgalmazó H-Didakt Kft. ügyvezető igazgatója gyors, interaktív kísérlettel vezette rá a megjelenteket, miben más a LEGO-módszertan, mint más oktatási módszerek. Mindenki kapott egy kicsi csomag legót, öt-hat építő-

tőlemmel és azzal a feladattal, hogy rakjon ki egy kiskacsát. Amennyi résztvevő volt, annyiféle kacsát született, és ahogyan azt az cégigazgató következtetésként rámutatott, a LEGO-módszertan lényege, hogy végtelen jó megoldás van, nincsenek rossz válaszok, csak más-más megoldási próbálkozások.

Ezekre a próbálkozásokra ad lehetőséget az a LEGO-tanterem, amelynek felszerelése közel kilencezer euróba került, és amelyet nulladik osztálytól második osztályig használhatnak a gyerekek az okostáblával, a legószettekkel és az azokhoz járó feladatlapokkal, így téve lehetővé, hogy a modern technikába születő gyerekeket oly módon tanítsák, ami szembemegy az egyszerű frontális információátadással, hisz a gyerekek virtuálisan kapják meg a feladatot, majd kétkezűleg pakolva oldják meg azt, így kötve össze hatékony módon a két világot.

B. O. Az intézményvezetők megilletődve vették át a szimbolikus ajándékokat

Első spanyol kulturális est

1 Ezután bemutatta a leglényegesebb tudnivalókat a flamencóról, a spanyol kultúra ezen különleges, már eredetű szeletéről. Elmesélte, hogy a flamenco nem is egyszerűen tánc, sokkal inkább egy életérzés, amely énekből, gitárzenéből és a jellegzetes lüktetésből, ütemből áll. Ha ezekből kető megvan egy helyen, ott biztosan megszületik az életérzés. Ebben az átítatott környezetben pedig spanyol generációk nevelkednek fel évszázadok óta. Mint azt Jon is elmondta egy bátor résztvevő kérdésére: ő maga sem tudná megmondani, kitől tanulta meg az alaplépéseket gyerekként, hiszen a flamenco minden ünnepe, családi eseményen, bulin vagy fesztiválon jelen van Spanyolországban. És bár a flamenco lüktetése a mindennapok része, a díszes, összetéveszthetetlen férfi és női öltözetet természetesen csak ünnepekkor, például húsvétkor vagy halottak napján öltik magukra az ünneplő lakosok, az alkalomnak megfelelő módon és színekben. A bemutató során a flamencót ért modern kori hatásokról is szó volt, arról, hogy a '90-es években megszületett rumba is flamencoalapokra épült, csak már könnyedebb tematikával a dalszövegekben és modernebb hangszerekkel megszólaltatva. A rumba megjelenése után közel harminc évvel pedig már a hiphop és a trapzene elemeit is vegyítik a felmenők alkotta ritmusokkal napjaink fiatal zenészei, akik emiatt vegyes értékelésnek örvendenek a hallgatóság körében.

A bemutató után következett az est azon része, amely talán a legtöbbeket érdekelte: a tánc kipróbálása. Az alaplépéseket Szilágyi Cynthia táncnő és az önkéntes mutatták be együtt, és bárki bátran csatlakozhatott, akinek táncolni volt kedve. A rövid próbálkozás, majd a visszajelzések kikérése után Jon megköszönte a számára váratlan létszámot öltött érdeklődést, és innentől szabad volt az ismerkedés, a zenehallgatás, a tánc, és a beszélgetés a táncteremben.

Jon nyolc hónapra érkezett az Ér Hangja Egyesülethez Székelyhídra, eredeti tervei szerint havonta egy spanyol kulturális eseménnyel jelentkezett volna, ám az első sikeresnek mondható est résztvevői jelezték, vevők volna a havi több ibériai kulturális eseményre is, az önkéntes pedig ennek örömmel tesz eleget a jövőben. Így érdemes lesz követni az egyesület hírközlő felületeit, hiszen újabb flamencoest várható, és más érdekes, hangulatos események is a spanyol estek sorozatában.

B. O.

Mit tegyünk vészhelyzetben? (1.)

Csecsemő- és gyermekkorai vészhelyzetekről tartott előadást a debreceni ápoló

1 Manapság azonban eljutott odáig az orvostudomány, hogy veszélyeztető tényezőket tudnak megnevezni, mint a várandósság közben és a baba megszületése utáni dohányzás, túlfűtött szobában történő alvás, túl puha matracon vagy párnán, de például a vizsgált esetek 10%-ban jellemző az is, hogy a bölcsőhalált felső légúti hurut előzi meg. Fő felelősként pedig a fejletlen idegrendszer okolják a szakértők. De hogyan előzhető meg a baj?

Elsősorban a fent említett veszélyek elkerülésével: ne dohányozzunk a baba megfogása után, ne öltöztessük túl alváshoz, kemény matracon altassuk bármilyen fejét támasztó dolog nélkül. Ezek mellett nem árt légzésszámot figyelni, és elsajátítani az újraélesztés technikáját!

lítjuk a közelünkben levő embert (szülőt, társat, bárkit), aki a mentőket hívhatja, miközben elkezdjük az újraélesztést. Finoman, de határozottan felvesszük a babát a mellkasunkra, hátsimogatással, a talpak pöccintgetésével, a neve hangos ismételtetésével stimuláljuk, hátha felébred. Ha nem ad semmi életjelet, következik az utolsó megbizonyosodás, hogy a babának újraélesztésre van szüksége. A gyermeket kemény felületre helyezzük, legtökéletesebben esetben a pelenkázóra, letépjük róla a ruhát, majd hanyatt fektetve úgynevezett semleges középállásba hozzuk. Ez mit jelent? Az állcsontnál tartva kiemeljük a baba arcát, fejének legmagasabb pontja az orra hegye legyen, miközben fejét egyik kezünk teljes tenyerével, széttárt ujjakkal tartjuk stabilan. Így szabaddá tesszük a légutat

kas-has; 2. halljuk, hogy szuszog; 3. érezzük a levegő áramlását az arcunkon, fülünkön. A baba picit száját és orrát is lefedve a saját szánkval öt befújást végzünk, egy befújás ideje 1 másodperc.) **Fontos:** nem akarjuk felfújni a babát, mint egy léggömböt! A normál felnőtt ki-belélegzés erre tökéletes, a következő befújást pedig a hasfal visszasüllyedését követően tehetjük meg. Az öt befújást követően kezdődik a mellkaskompresszió. Mutató- és középső ujjainkat a szegycsont alsó harmadára helyezve, nagyjából 4 centi mélyre nyomjuk a baba mellkasába, egy szaporán ritmusban (100-120/perc), ezzel a véráramlást biztosítva a baba teste számára, hiszen ilyenkor a szívet gyakorlatilag a gerincoszlophoz préselve kinyomjuk a vért, majd a szív újra megtelik vérrrel, majd újra kipréseljük, mesterségesen keringtetve azt. Miért fontos ez? Az agy oxigénhiányos állapotban legtöbb négy percet bír ki, aztán agysejtek milliói pusztulnak el minden percben, amely súlyosan sérülté teszi a csecsemőt vagy gyereket akár, hiszen agysejtjeink nem termelődnek újra, sok más sejtünkkel szemben. A harminc mellkasi nyomás után már csak két befújás következik, majd újabb harminc nyomás. Abban az esetben, ha egyedül vagyunk az esetleges bölcsőhalál bekövetkeztekor, először mindenképp az újraélesztést kezdjük el, amelyet legalább egy percig folytatunk, a mentő kihívása előtt. A mentőszolgálat hívószámának tárcsázása közben sem hagyhatjuk abba a műveletet, egészen addig, míg meg nem érkezik a segítség!

Hogyan hívjunk mentőt?

Akárcsak a csecsemő újraélesztésekor, a mentő kihívásakor is jól jön, ha hideg fejjel gondolkodunk és gyakorlatiasan, mint egy gép. Ha tárcsáztuk az egységes európai segélyhívószámot (112), mondjuk be érthetően a település nevet és a pontos címet. Ha tömbházban vagy társasházban lakunk, minden részletre ki kell térni (Saját név van-e kiírva? Mi a kapukód? A címben szereplő utcából nyílik a főbejárat? Hányadik emelet és milyen ajtó? stb.) Emellett el kell mondani a baba nemét, korát és a történetet. A mentésirányító további kérdéseket tehet fel, melyeket fontos megválaszolni annak érdekében, hogy a legmegfelelőbb felszereltségű mentőautót küldje a helyszínre az állomás a sikeres mentés érdekében! (folytatjuk)

BÍRÓ ORSOLYA

A fej helyes rögzítésének és a mellkasi kompresszió végrehajtásának példája

Ha észleljük, hogy baj van, mit tehetünk? A sürgősségi szakápoló azt javasolja, semmiképp se kapjuk fel a gyermeket és kezdjük el rázogatni hirtelen ijedtségünkben! Először bizonyosodjunk meg róla, hogy valóban baj van-e vagy csak egy veszélytelen apnoe, vagyis rövid, lélegzetvétel nélküli periódusról van szó? Mérjük meg, amit meg lehet, vagyis a légzésszámot, hisz a vérnyomás és a pulzusszám észlelése és értékelése laikusok számára nagyon nehéz feladat csecsemőknél. A babák ugyanis meghatározott korban adott légzésszámmal rendelkeznek, lásd a mellékelt táblázatot.

Ha viszont megbizonyosodtunk arról, hogy nagy a baj, elengedhetetlen a lélekjelenlét, a józan gondolkodás. Ha nem vagyunk egyedül, azonnal szó-

a szájtól a tüdőig. A kellő fejtartás következtében a baba háta eltávolodik a vízszintes tárgytól, amin fekszik, ennek láttán biztosak lehetünk, hogy az elsősegélynyújtáshoz szükséges tartás helyes. Főelhajolva ellenőrizzük a légzést, ami tíz másodpercnél nem tarthat tovább! Ha ennyi idő alatt a baba nem lélegzik legalább kétszer, akkor azonnal el kell kezdeni a mentést, ott helyben. (A légzést úgy tudunk ellenőrizni, hogy a fejünket a baba mellkasának irányába fordítjuk: 1. látjuk, hogy emelkedik és süllyed a mell-

Normális paraméterek

	újszülöttek	csecsemők	gyerekek
pulzus/perc	100-160	90-130	70-110
vérnyomás (Hgmm)	75-80/40-50	75-90/40-60	80-120/50-80
légzésszám/perc	30-40	20-40	15-30

Veszélyben a Csíkos-tó?

Az Ecotop védi, a kormány viszont sorsára hagyja a páratlan természetvédelmi területet

A Csíkos-tóról és a természetvédelmi rezervátum kezelési jogával kapcsolatos huzavonáról tartott előadást George Togor, a nagyváradi Ecotop Egyesület munkatársa november 28-án a székelyhídi Petőfi Sándor Elméleti Líceum dísztermében. A tájékoztatón

az iskola mintegy nyolcvan diákja vett részt, nyolcadik-kilencedik osztályosok tanáraik kíséretében. Az Ecotop Alapítvány nem ismeretlen terepen járt az iskolában, hiszen nevükhöz fűződik több a témában tartott tájékoztató, sőt a hagyományosan megrendezett

Ecochallenge elnevezésű versenyüknek a 2017-es évben a tanintézmény adott otthont.

A Csíkos-tó körül mondhatni szokásos, romániai, faramuci helyzet alakult ki. Mint meg-

írtuk, tavaly az Ecotop Egyesület kapta meg tíz évre a székelyhídi élőhelyvédelmi Natura 2000-es területnek a kezelési jogát, amely magában foglalja a tavat is. Az említett civil szervezet közelmúltban nyert egy 3,6 millió lej értékű európai uniós pályázatot a Csíkos-tóval kapcsolatban, és aláírták a támogatási szerződést is. A helyzetet az bonyolítja, hogy a Csíkos-tóra vonatkozó kezelési jog, a szakértelem és a pénzügyi adottságok ellenére az Ecotop kezét megkötötte a román kormány. Pár hete ugyanis sürgősségi kormányrendelettel egyoldalúan, egy tollvonással megszüntették a nonprofit szervezetek kezelési jogát a természetvédelmi területek fölött az egész országban.

Vajon így ki védi majd meg a Csíkos-tó egyedülálló élővilágát?... – kérdezi a központi hatóságtól a szerkesztőség.

A diákok nyomtatott bemutatót olvashattak az érmelléki kincses szigetről

A Csíkos-tóról George Togor, az Ecotop alelnöke tájékoztatót

A tájékoztatóon a székelyhídi középiskola mintegy nyolcvan érdeklődő diákja vett részt

CSERVID LEVENTE

A Csíkos-tó

A Székelyhíd közelében levő Csíkos-tó egyedülálló égeres tőzegláp, amely területe kicsinyke volta ellenére – csupán 10 hektár – különleges élővilágot rejt. Körülbelül tízezer éve változatlanul ugyanazt a képét mutatja, otthont adva többek között öt jégkorszaki reliktum (maradvány-) fajnak is.

Rekordmennyiségű használt olajat gyűjtöttek

Több mint 130 liter olajat adtak le a város lakosai a november 23-i olajgyűjtési akcióban, amely szinte a duplája a tavaly leadott hetvenliternyi mennyiségnek. Ez egyben a három éve – az Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE) '91 és a székelyhídi polgármesteri hivatal által – elindított akció sikerét is mutatja. Mint köztudott, a használt háztartási olaj rendkívül káros hatású, ha kiöntve bekerül a csatornarendszerekbe, vízhálózatokba, hiszen egy liter olaj akár egy millió liter vizet is beszennyezhet.

Idén két helyszínen – a polgármesteri hivatal előtt és a városi piac bejáratánál – lehetett leadni a használt sütőolajat. A gyűjtésben a Petőfi Sándor Elméleti Líceum diákjai segítettek, és az öt liternél nagyobb mennyiségű használt olajért cserébe a környezettudatos lakosoknak tombolaszelvényt nyújtottak át. A tombolasorsoláson számos ajándékokkal jutalmazták a szerencséseket, így például pólókat, étolajat és édességsomagokat vehettek át a nyertesek.

Az akciót gyakorlatilag Tiponucz Tibor, az EKE

'91 korábbi elnöke honosította meg Székelyhídon, hiszen egyesületük már több éve szervezi az ilyen megmozdulásokat Nagyváradon. Ötletét bemutatta az önkormányzatnak és a környezetvédelmi felelősnek is. A hatóság egyből igent mondott a gondolatra. A begyűjtött olajat egy kolozsvári üzemben kémiai úton szétválasztják, majd egy részét aszfaltgyártásban használják fel,

míg más részei műanyaggyártásban hasznosulnak újra.

Az összegyűlt használt olaj mennyisége is mutatja, hogy a lakosság egyre inkább odafigyel a környezetére, hiszen saját érdeke is, hogy környezettudatosra törekedjen, és ne szennyezze a természetet, valamint életterét.

KISS LÓRÁNT

A fiatal önkéntesek példát mutatnak környezettudatosságából generációjuknak

Acsádi rózsátövek útja városunkig

Különös adomány érkezett Székelyhídra: kétszáz nemesített rózsátő az acsádi (Vas megyei község – szerk. megj.) Márk Örökség Rózsakertből. A helyi hatóságok zöldövezetért felelős munkatársai azonnyomban munkához láttak, így a város parkjaiban, az iskolák udvarán, a Stubenberg-kastély kertjében megtalálták méltó helyüket a virágok királynői. Reményeink szerint jövő nyáron szemet, szívet, lelket gyönyörködtető virágba borulnak és illatukkal elvarázsolják az épp arra sétálót, aki megáll egy pillanatra: „Milyen szép! Vajon honnan vannak?”

Ezek a rózsáknak az útja évekkkel ezelőtt kezdődött, az egész életét a rózsáknak szentelő, erdélyi származású Márk Gergely okleveles, gyémántdiplomás kertészmérnök, rózsanemesítő (1923–2012) munkássága által. Az egykori Magyar Agrártudományi Egyetem végzettje a Kertészeti Kutatóintézetben rózsanemesítéssel foglalkozott, Budatétényben létrehozta az akkori Európa egyik legnagyobb rozáriumát. Rózsáit híres magyar emberekről, a Magyar Királyság területén elhelyezkedő településekről, földrajzi helyekről nevezte el. 2000-ben a Rómában megrendezett nemzetközi versenyen aranyéremmel tüntették ki az élenk lilás rózsaszínű, Árpád-házi Szent Erzsébet emléke elnevezésű rózsáját – a Márk Gergely által nemesített gyönyörű virág a Vatikán rózsakertjében is otthonra talált. Munkássága nyomán hatszáznál több nemesített, világszerte elismert, nemzetközi versenyeken díjazott rózsafaj született. Ezt az örökséget karolta fel és ápolja 2013 óta a Márk Örökség Rózsakert, amit önréből hozott létre dr. Kigyóssy Schmidt Éva Acsádon. Hálás szívvel köszönjük.

RUPÁRCSICS JUDIT CSILLA

Svájci bútorok érkeztek

Értékes berendezési adományok a nagykágyai szaklíceumnak

Nagymennyiségű adomány érkezett Nagykágyára az iskolaközpont eddig üresen álló épületének felszerelésére. A külföldről érkezett küldemény, amely a nonprofit szférán keresztül jutott a szaklíceum tulajdonába, főként bútorszati cikkekből állt. Karancsi Béla, az intézmény igazgatója részletesen elmondta

lapunknak, hogyan is jutottak a lehetőséghez. Az épületegyüttes felújítása után kapcsolatba léptek több megyei intézménnyel és nonprofit szervezettel, hogy ha valamilyen módot tudnak javasolni a hatalmas épület berendezésére, akkor adják tudtukra. A megkapott adományról a Posticum Alapítvány ér-

tesítette a liceumot. Egy svájci mezőgazdasági jellegű szakiskolában lecserélték a bútort, és üzentek Kágyára, ha gondolják, elmehetnek érte, hisz a szállítás feltétel volt. Így nagyon gyors szervezés után kisebb érmelléki csapat utazott el az alpesi országba, szét-szerelte a nagydarabos bútorokat, majd felpakolta azokat egy környékbeli támogató vállalkozó, írjukideanevét! teherautójára, aki ingyen és bérmentve hazaszállította a felszerelést. Napokkal később, november elején az iskolaidőben beült teherautó egyből körbeállták az iskolaudvaron kis és nagy diákok, akik lelkesen segítettek oktatóik mellett a rakomány lepakolásában.

A campus felújítási projektjében nem volt lehetőség berendezésekre, felszerelésekre is pályázni, így a megérkezett, jó állapotú ágyak, szekrények, asztalok és székek tökéletesek a bentlakás berendezésére. A bútorok két teljes emeletet, azaz tizenkilenc szobát töltenek meg az összeszerelés után, ami jól jön például a Margitta, Szalacs, Albis vagy Érbogyoszló környékéről érkező diákoknak. A kollégium emellett pedig hosszú távú, regionális célokat szolgál az iskola életében. Az iskola vezetői ugyanis megpróbálják a Biharral szomszédos megyékben a magyarok településeinek diákjait is megszólítani, abban bízva, hogy eljönnek Nagykágyára szakmát tanulni.

BÍRÓ ORSOLYA

Kíváncsiság és segítőkészség jellemezte a lerakodásnál sorbanálló gyerekeket

Lomtalanítási akciót tartottak

A nagy őszi lomtalanítást idén is novemberben szervezték meg Székelyhídon és a hozzá tartozó öt településen, így Érolasziban, Érköbölkúton, Nagykágyán, Csokalyon, illetve Hegyközszentmiklóson. Míg városunkban november 28-án, szerdán, addig a környező településeken rá egy napra, csütörtökön került sor a különféle hulladékok, lomok összegyűjtésére és elszállítására. A székelyhídi városi önkormányzat és az AVE Bihor Kft. együttműködése által már több éve sikeresen zajlik a lomtalanítási akció. Az ipari és mezőgazdasági haszongépjárművek segítségével idén is több tonna hulladékot sikerült elszállítani, amit a települések lakosai gyűjtöttek össze és helyezték ki a megadott időpontokra a felhívás szerint. Az elszállítandó hulladékok zömét főleg nyesedék fa, használt gumiabroncsok, építkezési törmelék és különféle műanyag fóliák képezték.

A lomtalanítási akció jelentősege nemcsak abban áll, hogy évről évre megszervezik az adott településeken a gyűjtést és az elszállítást, és ezáltal megszabadítják a lakosságot a fölöslegessé vált hulladékoktól, hanem főképp azért

fontos, hogy az emberekben tudatosodjon a szelektív hulladékgyűjtés és a környezetre való odafigyelés gondolata.

A lomtalanítási akció által a lakosságnak nyújtott lehetőségen kívül azt sem szabad elfelejteni, hogy a jelenlegi romániai jogszabályok szerint háromezertől hat-ezer lejig terjedő pénzbírsággal

büntethető az a magánszemély, aki hatósági engedély nélkül felgyűjti a tarlót, nyesedék fát vagy a száraz növényzetet.

Az Országos Környezetvédelmi Őrség szerint az utóbbi időszakban riasztóan megnőtt az olyan tüzesetek száma, amelyeket a száraz növényzet vagy tarló felgyűjtása okozott. Ezért az intézmény

már korábban felhívást intézett a lakossághoz, hogy ne égessék fel a tarlót, ne gyűjtsék meg a száraz leveleket, a nyesedék fát, mert az évnek ezen időszakában különösen nagy a lángok terjedésének veszélye a váratlanul felerősödő szél miatt.

KISS LÓRÁNT

Nagy segítséget jelentett a lakosok részéről, hogy zsákokba tömörítve állították ki a lomokat

**Ön is az ingyenesen terjesztett Ér hangja havilap rendszeres olvasója?
Esetleg az Ér Tv nézője vagy a Rádió Ér hallgatója?**

Ha fontosnak, értékesnek tartja munkánkat, támogassa Ön is az Ér Hangja Egyesület nonprofit tevékenységét bármilyen összegű felajánlással, hogy továbbra is felkereshessünk és megismertessünk Önnel érdekes

helyeket, személyeket, foglalkozásokat, hogy értékeket menthessünk, hogy a fiatalok látókörét bővíthessük nemzetközi ifjúsági programjainkon keresztül, és hogy segítse motívont: tájékoztatás és folyamatosság. Fel-

ajánlását küldje a RO58 CECE BH35 30RO N066 7728-as bankszámlaszámra vagy további tájékoztatásért keresse egyesületünket a www.erhangja.ro honlapon és az erhangja1@gmail.com e-mail-címen! Adni jó!

„Íme, hát megleltem hazámat”
nekrológ

„Íme, hát megleltem hazámat, a földet, ahol nevemet hibátlanul írják fölében ha eltemet, ki eltemet.”
 (József Attila)

József Attila novemberben írott versorai kavarognak bennem, miközben megrendültem állók néhai Kovács József egykori érköbölküti tanító jótalata előtt. Megrendültem, mert a halál mindig megrendítő. Egy tanító eltávó-zása különösen nagy veszteség. Veszteség elsősorban a családnak, veszteség a barátoknak, tanítványoknak és veszteség a közösségnek, akiért életében dolgozott. Őt az Úr 82 éves korában rendelte magához. Ady szerint: „Az Úr Il-lésként elviszi mind,/ Kiket nagyon sújt és szeret:/ Tüzes, gyors sziveket ad nekik,/ Ezek a tüzes szekerek.”

Néhai Kovács Józsefet az Úr ilyen szívvel ajándékozta. Az ő nyolcvankét éve bizonyosság rá, hogy ezzel az ajándékkal is jól kufárkodott. Közel másfél emberöltőnyi ideig oktatta a betűvetést a kis érmelléki faluban, miközben szerénységében talán nem is gondolta, hogy tanítványai útján elér az Értől az Óceánig. Ma nincs Érköbölkúton olyan porta, amely ne őrizne valamilyen emléket róla. Ő volt és még sokáig ő lesz A TANÍTÓ. Ha itt a tanító szót emlegetik, mindenki a néhai Kovács Józsefre gondol, aki a betűvetés mellett festeni, fogalmazni, szervezni vagyis Élni tanított. Taníthatott, hiszen ő maga is nagy történelmi idők tanúja volt. Az '50-es években vigaszt nyújtott és támogatást az elkobzott javaikat sirató parasztnak, de megadatot neki, a másik nagy változás öröme is, amikor a '89-es fordulatok után részt vehetett a visszaszolgáltatási folyamatokban. Habozás nélkül állt a helyi érdekvédelmi szervezet élére, azokban az időkben, amikor még a helyi RMDSZ is értelmiségiekből építkezett. Harmincöt évig voltunk kollégák, egy emberöltőnyi időt töltöttünk sikereken, kudarcokban, megvalósított és megvalósulatlan álmokban. Úgy gondolom, hogy az ő kitartása, bátorítása, szorgalma nagyban hozzájárult sikereinkhez. Legalábbis negyven év távlatából ez most így látszik. Mindig tettrekész, aktív ember volt. A langyosokat a föld is kiveti, vallotta. Őt ez a veszély bizonyára nem fenyegeti. Még akkor sem, ha szülőfalujától és aktív életterétől távoli hantok alatt pihen. Rá is érvényes Tamási Áron immár szállóigévé vált mondata: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Im-már örök otthonra találtál...

Kedves barátunk, tanítónk, sorstársunk, nyugodj békében a jól végzett, befejezett életút végén. Számunkra még egy házi feladat maradt utánad. Az emlékezés és az emlékmegőrzés. Ez pedig már a mi feladatunk, barátoké, sorstársaké, tanítványoké. Miénk, az élőké...

RÁKÓCZI LAJOS

Elhangzott november 23-án, a váci alsóvárosi temető ravatalozójánál.

Szasztok Pajtikák!

Szeptember, október, november! Még alig kezdődött el az ős, és mindjárt vége! No de van ebben valami jó is, hisz maholnap lehull a hó, már készülődik a Mikulás, mi pedig gyűjtögetjük a diót a finom karácsonyi bejglihez. Bizony, már nem sokat kell addig aludni! De ennek a hónapnak is meg vannak a maga szépségei. Nekem személy szerint, bármilyen furcsának is tűnik, nagyon kedves november 1-je. Minden évben kimegyek a szépen kivilágított, csendes temetőbe és elidőzök kicsit nagyanyám nyughelye mellett. Az idén Weöres Sándor gyönyörű verse jutott eszembe, leírtam Nektek is! Jusson eszetekbe, ha legközelebb fekete tücsköt láttok. Ne bántsdátok. Szeressétek nagyszületeket, születeket, és mondjátok el min-

den nap nekik, hogy szeretitek Őket! Ja, és kedves Zsikék, Zsókák, Erzsikék, Katók, Katák, Katicák sok-sok boldog névnapot kívánok Nektek! Tulajdonképp az Andrisok névnapján búcsúzunk az ősztől, Isten éltesse Őket is! És akkor jön a TÉL! Hó, hógolyó, hóember, korcsolya, szánkó! Ugye milyen szép még rá gondolni is? Mikulás és Karácsony! A gyönyörű, feldíszített fenyő! Remélem, hogy lerajzoljátok nekem a Ti fenyőtöket, annak örülnék a legjobban, ha kapnék Tőletek néhány szép, saját alkotású karácsonyi üdvözlőt! Rendicsek? Addig is pusz mindenkinek! Találkozunk a karácsonyi vásáran! Én ott leszek, remélem Ti is! Szeretettel,

KÓPÉ

November ...

Itt van már a november,
 Hűvös, esős és szeles.
 A madarak elmentek,
 Nem találnak élelmet.

SZÜCS TAMARA
 (III. B osztály)

Az ős utolsó hónapja november.
 Beköszönt a szél, az eső, a hideg.
 Kabát, sapka, kesztyű kell,
 hideg ellen készülj fel!

MARTIN BOGLÁRKA
 (III. B osztály)

Fáznak már a gyerekek.
 Mert reggelre hideg lett.
 Köd és eső közeleg,
 Novemberben maradj bent!

POP REGINA-KINCŐ
 (III. B osztály)

Itt van már a november,
 Kesztyűt, sálát vegyünk fel!
 A madarak is elrepültek,
 Jó meleget keresgélnek.

SZEGÉCS ALEXANDRA-PATRICIA
 (III. B osztály)

Esik eső, fúj a szél,
 de a gyermek vígan él.
 Nem kell hozzá csüörtök,
 eszi a sok gyümölcsöt.

Őszi „emberek”, köszönet tinétek!
 HENDRE SEBASTIAN
 (IV. D osztály)

SzentMárton napi
 liba

KALLÓ ÁRVEN (II. SBS osztály)

DOMBI LORENA
(előkészítő C SBS osztály)

Öreganyó

WEÖRES SÁNDOR

Ha tücsök leszek, fekete tücsök,
 majd megállj, még visszahívnál -
 Nem lesz, aki ágyba küldjön,
 és az orrod megtörölje,
 mászkálhatsz a kerítésen,
 pottyanhatsz a csúnya földre.
 Jó lesz, jó, neked is, nekem is jó...
 Lesz akkora házam, mint
 a makk-héj,

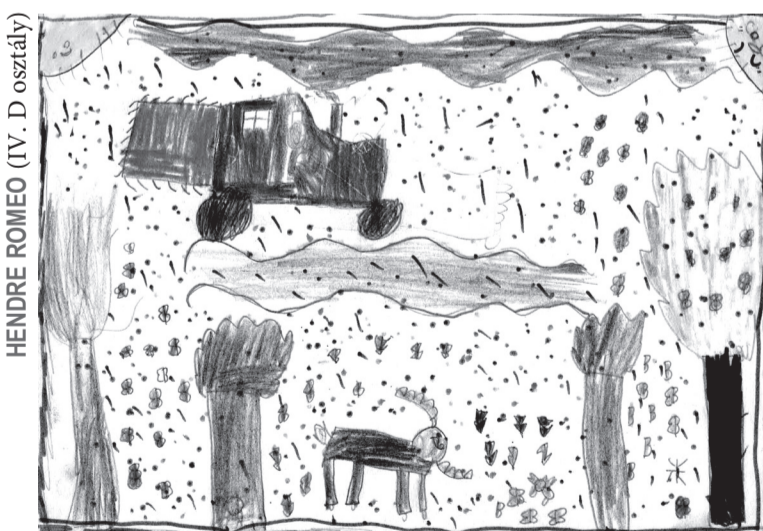
meg se mutatom neked,
 holdfényt fonok békarokkán,
 mák-olvasót pergetek.
 Jó lesz, jó, neked is,
 nekem is jó...
 Majd kérmél tőlem süteményt, de
 nem ülök a pamlagon:
 nedves fű közt lakom,
 harmatgyöngy
 ablakom,
 majd megállj, még visszahívnál -

SZABÓ DÓRA (előkészítő C SBS o.)

SZILÁGYI JÓZSI (II. E osztály)

HENDRE RÓMEO (IV. D osztály)

KÓPIS TAMARA (II. SBS osztály)

KÓS SZEBASZTIAN
(előkészítő C SBS osztály)

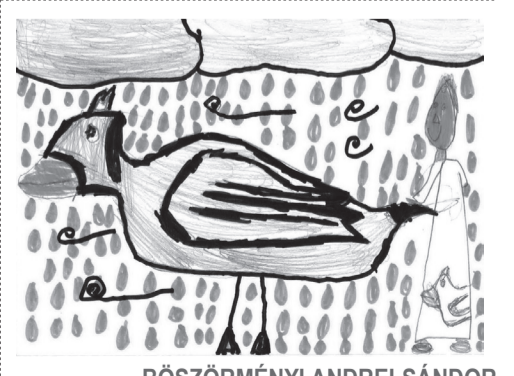
HORVÁTH NATI (II. E osztály)

LAKATOS MIHAELA (IV. D osztály)

HAMZA MÓNICA (IV. D osztály)

BÖSZÖRMÉNYI ANDREI-SÁNDOR
(II. SBS osztály)
 X
 SZILÁGYI MÁRK (II. SBS osztály)

Érettségi, együtt

A vizsgaeredmények javításának céljával nyert négyéves lefutású pályázatot a Petőfi Sándor Elméleti Líceum

Az érettségi eredmények 6%-os javítása, az iskolai lemorzsolódás csökkentése, a sikeresen érettségizők számának növelése – ezzel a három célkitűzéssel nyújtotta be oktatási-nevelési pályázatát a Petőfi-liceum még két évvel ezelőtt a Bihar megyei főtanfelügyelőséghez. A pályázati elbírálás és a szerződésalkötés is csigalassúsággal haladt, kisebb-nagyobb megszakításokkal bő egy évvel ezelőttre megszületett az eredmény, melyből kiderült, hogy az intézmény megnyerte a pályázatot. Az iskola augusztusban aláírta a szerződést, majd hosszú néma csend következett, ami idő alatt talán a minisztériumi berkekben járatos emberek sem tudják megmondani, mi történhetett a pályázatokkal. Október közepén megérkezett a hír, hogy a szerződést aláírták, sőt, mi több a program október elseji dátummal már el is kezdődött. Ez újabb biztos pontot jelent a diákok érettségi felkészülését segítő program megvalósulásában. De hogyan is képzeljük el ezt a programot?

A négyéves terv a Petőfi-liceum egyik középiskolási generációját fogja érinteni, akiket már kilencedik osztálytól egy a szokásostól eltérő tanprogramban részesít az intézmény. A különleges alatt azt értjük, hogy a tanprogramba olyan tevékenységek kerülnek be, amiket a hagyományos órarend nem enged meg.

CSERVID LEVENTE

Emellett fontos tudni, hogy ezek a tevékenységek kifejezetten az érettségi tárgyakra összpontosítanak. Így például az érettségi tárgyakból különórák lesznek elérhetőek a diákok számára, tematikus táborokban és más olyan látogatásokon vehetnek részt, amelyek az adott érettségi tárgy tudnivalóinak elmélyítését segítik, mint a színházi előadás vagy egy kirándulás a természetben. A tervek szerint a kilenc és tizedik osztályos diákok román nyelvi kommunikációt és matematikai alapot (ez utóbbit természetesen csak a reál szakon tanulók), míg a tizenegy és tizenkettedikes diákok tagozat és profil szerint román, magyart, matematikát, történelmet, biológiát és földrajzot tanulnak majd külön felkészítő órákon.

A tárgyi tudás mellett fontos szerepet kap az önismeret, a személyiség fejlesztése is. Erre a célra a pályázatba külön emberi erőforrást vonnak be a program koordinátorai, olyan szakembereket, akik fejlesztő tréningeket, mentortevékenységeket és pályaválasztási tanácsadást tudnak ellátni.

Memóriafrissítés gyanánt az érettségi tantárgyakat tanító tanárok számára tájékoztatót szerveztek, majd az osztályfőnökök segítségével összehívtak előbb a XI–XII.-es, később a IX–X.-es diákok szülei számára egy közös értekezletet, ahol a szülők kaptak tájékoztatást a programról. A tájékoztatókon Kozma Sándor igazgatóhelyettes programfelelős (*képünkön*) és munkatársai tájékoztattak a 90 diákot érintő négyéves lefutású projektről.

Az említett tevékenységek mindegyikét a pályázat költségvetése fedezi. Fontos tisztázni, hogy a tevékenységek nem teljes osztályok fognak részt venni, hanem a sikertelen érettségi vagy a lemorzsolódás által veszélyeztetett csoportok, akik viszont nem csak a bukáséyles tárgyakból kapnak több felkészülési lehetőséget, hanem minden tárgyból, átfogó módon fejleszthetik magukat.

A program megvalósításához szükséges felszerelések beszerzését szintén a pályázat biztosítja, majd a vásárolt eszközök hosszútávon a középiskola tulajdonát fogják képezni. A pályázat hosszú távú hozadéka lesz az is, hogy mind a diákok mind a tanárok oldalán jelentős sikerélmény és fejlődés lesz mérhető.

Cselgáncsoktatás Székelyhídon

A cselgáncs (dzsúdó/judo) oktatása ez év októberében indult be Székelyhídon. Ennek apropóján kerestem meg Haja János edzőt. Érdeklődésünkre elmondta, a közeljövőben a december 15-i létavértesi dzsúdógálára készülnek, de tervben van nemzetközi verseny megszervezése is a jövő év folyamán településünkön. A jövő évi városnapunkon bemutatót is terveznek tartani.

Ugyancsak a jövő nyár folyamán hagyományosan minden nyáron, megszervezik Létavértesen az edzőtábor is. Hagyományosan mozgalmasabb a nyári időszak, hiszen már jó előre különböző eseményekre, fesztiválokra kapnak meghívást bemutatók tartására a dzsúdósok.

Székelyhídon szerdánként délután 15 órai kezdettel van edzés Petőfi Sándor Elméleti Líceum

sportcsarnokában, amelyre továbbra is lehet jelentkezni. Lányokat és fiúkat nagycsoportos óvodás kortól felfelé egyaránt vár a világbajnoki ezüstérmes edző.

Annak, hogy városunk sportéletének palettája egy új színnel gazdagodott, természetesen csak örülni tudunk, hiszen a felnövekvő generáció számára is örök értékű klasszikus kijelentés: ép testben ép lélek (mens sana in corpore sano)!

Haja János edző

41 éve dzsúdózik, pályafutását Debrecenben kezdte, majd hosszabb Budapesten eltöltött idő után 2009-ben tért vissza és a hajdúsági megyeszékhelyen fejezte is be az aktív versenyzést 2015-ben. A mesterek világbajnokságán 2013-ban az emírségekbeli Abu Dzabiban, majd 2014-ben a spanyolországi Málágában második helyezést szerzett, ugyanezekben az években nemzetközi válogatóversenyek győztese és magyar bajnok. Jelenleg hat településen több, mint száz gyerek edzője.

CS. L.

A cselgáncs

A judo, magyarosabban dzsúdó vagy cselgáncs japán harcművészeti forma, hasonlít a szabadfogású birkózáshoz, hiszen ez is dobásokat és földharcelemeket tartalmaz. A sportot Kanó Dzsigoró dzsúdószucumester fejlesztette ki a XIX. században. Az 1964-től olimpiai sportágnak számító cselgáncs japán neve magyarra fordítva lágy utat jelent.

Versenyre fel – hajrá, ifjú székelyhídi vívók!

Az előkelő hatodik helyen végző Szabó Hajnalka révén sikeresen szerepelt a frissen alakult Székelyhídi Vívó Sportegyesület a debreceni Négy évszak-kupa őszi fordulójában.

Rupárcsics Csilla edző és a vívóegyesület helyezését elérő Szabó Hajnalka

„Vívóállás! Kész? Rajta!” – így, a közismert francia nyelvű vezényszavak („En garde! Pret? Allez!”) helyett magyarul szóltak a bírár a csörték indításakor a Négy évszak-kupa őszi fordulójában, november harmadik hétvégéjén a debreceni Békessy Béla vívóteremben.

Lélegzetviasszafojtva várta a vezényszavakat a résztvevők között Szabó Hajnalka, az a székelyhídi pici lány, aki végül az előkelő hatodik helyet szerezte meg. Hirtelen született meg városunk vívóinak első hivatalos találata, ő találta el ellenfelét. Ettől úgy megilletődött, hogy elfelejtette, mit is kell a páston csinálni, fél perc alatt (egy asszó ideje három perc) kikapott 4-2-re a szolnoki Lengyel Lucától, aki később veretlenül menetelt a dobogó legfelső fokára. Ám ez nem szegte Hajni harci kedvét, nagyon fegyelmezett és ügyes vívással, az egy év gyakorlás-edzés alatt megtanult fegyvertárral, három győzelmet szerzett csoportjában. Hatodiknak került be a legjobb tizenhat közé, és a békéscsabai Ivanis Emmát 10-6-tal maga mögé utasítva döntőbe jutott. A következő csörté végeredménye szintén 10-6 lett, ez-

úttal a Debrecen színeit viselő névrokon, Szabó Emma javára. A díjátadáson kimondhatatlanul jó volt hallani: „hatodik helyezett Szabó Hajnalka, Székelyhíd”.

Másnap, november 18-án három újabb székelyhídi „muskétás” állt helyt tisztességesen a megméretetés elé. Gyerekkategóriában Bokor Nimród István 21. lett. Halász Zsolt a harminckettes táblán, 8-5-re legyőzte az egri Joharchy Dárist, döntőbe jutása egyetlen találaton bukkott, 5-4-re kikapott a törökszentmiklósi Kovács Zalán párbajtőrözőtől, így 16. helyezést ért el. Végül Szabó Máttyás serdülő férfi párbajtőr kategóriában a 15. helyen végzett.

Nem egyszerű sport a vívás. Egy csomó „nyakatekert” mozdulatot kell megtanulni, s minél pontosabban begyakorolni. Ez az a sport, ahol a sikert nem alkati adottságok döntenek el, hanem a szorgalom. Aki több időt szán arra, hogy minél pontosabban begyakorolja ezeket a mozdulatokat, és aztán szellemileg oda érik, hogy a páston jól használja őket, az lesz a nyerő.

RUPÁRCSICS JUDIT CSILLA

A három muskétásra még sok gyakorlás vár a sikerig vezető páston

Álmainkért tudni kell küzdeni

Turdean Éva közösségi asszisztens szerint sosem késő változtatni életünkön

Gyermekkorunk nagy terveinek bűvöletétől sokunkat messze sodor az élet. A mindennapok taposómalma beledarál a szürke tömegbe... s aztán valami villan. Egy mosoly közelebb enged bennünket egymáshoz. Kíváncsivá tesz. Honnan e sugárzás? Honnan ebben a mai, rohanó, panaszkodó világunkban szokatlan derű, jókedv, életerő. Ilyenek láttam Évát megismerkedésünk előtt. Tettekre készülnek, derűsnek, jókedvűnek, életerősnek, s most még inkább azt gondolom, olyan ember ő, aki lehet példakép. Turdean Éva – lánykori nevén Nagy Éva – pár hónapja közösségi asszisztens lett Székelyhídon.

– Fiatalokat megszégyenítő lendülettel végzed a mindennapi feladatokat, és árad belőled az odafigyelés, odaadás és a jókedv. Honnan ez az erő, kisugárzás?

– Nagyon szeretem a munkám. Jó érzéssel tölt el, ha tudok segíteni. Sokszor a meghallgatás is elég, és amikor ennél többre is van lehetőség, azt még jobb megtenni. Mindig élt bennem, hogy „de jó lenne” emberekkel foglalkozni, bajukban, betegségekben segíteni. Később, negyvenéves koromban jött az elhatározás, hogy tanulni fogok, „jogosítványt” szerzek vágyaimnak. Augusztus óta dolgozom a szakmában, kolleganóm, Hendre Erzsike nagy segítségemre van. Elsődleges cél a megelőzés. Sokat vagyunk terepen. Nemrég kisiskolásoknak tartottam felvilágosító előadást az egészség megőrzéséhez szükséges tisztaságról, higiénéről. A gyerekeket is bevontam, aktívan részt vettek, szinte csak irányítanom és néhol kiegészíteni kellett őket. Remélem, számukra is élmény volt, ezentúl többször és rendesebben mosnak kezét. Most éppen dohányzás elleni kampány készül.

– Megragadható-e az a pillanat, amikor megszületett benned ez a „de jó lenne” álom?

– Nem is tudom... Arra emlékszem, édesapámtól kaptam egy kis fatáblát. Az volt a játék, hogy arra írtam a betűket. M betű, A betű s most olvassuk össze: mama - tanítottam a kisebbeket. Biztosan tanítónő lesz ez a gyerek – mondták. Sok gyerek volt az utcánkban, ki voltunk szabadulva, csengett-bongott a környék a hangunktól. Sokat bicikliztünk, labdázunk, télen szánkóztunk. Gyönyörű gyermekkorom volt, csodálatos édesapával és édesanyjával, csupán jóra tudok gondolni abból az időből. Igaz, hogy kicsit olyan volt, mintha három anyukám lett volna. Kései gyerekként érkeztem, harmadik lány. Edit nővérem tizenkét, Mária tíz évvel idősebb nálam. Jó testvérek vagyunk. Mindig is imádtam őket. Az pedig, hogy – mint hugiának – sokszor kiosztották a napi

feladatokat vagy beleszóltak a dolgokba mint anyuka, úgy hiszem, hasznomra vált. Szerettem volna, mégsem lett belőlem tanítónő. Hamar utolért a szerelem, tizennyolc éves koromban férjhez mentem. Húszéves voltam, amikor megszületett a nagyfiúnk Arnold Róbert, a családnak kezdtem élni. Már nem volt fontos az önmegvalósítás vágya. Éltem a boldog anyukák hétköznapijait. A férjem mezőgazdasági termények fuvarozásával foglalkozott, neki segítettem, a vállalkozás papírmunkájának feladatai hártak rám.

– Ha jól számolok, érettségi után azonnal férjhez mentél. Lemondtál a továbbtanulásról?

– Székelyhídon akkor még nem volt gimnázium. Elvégeztem a tíz osztályt, és elkezdtem dolgozni a székelyhídiak által Cafe barként ismert vendéglátó helyen. Szabó Irmuska néni volt a főnököm, tetszett akkor az a munka. A továbbtanuláshoz nem volt meg a bátortás, de amint lehetőség adódott, amikor esti iskolát indítottak a városban, beiratkoztam. Ne-

A posztliceális egészségügyi asszisztens-képzés sikeres végzőseként a székelyhídi önkormányzatnál szociális asszisztensként áll a rászorultak szolgálatára

vetős emlék, ahogy ott izgulok nagy pocakkal az érettségizők között, akik arra kérnek, színleljek egy kis rosszulletet, vonjam el rólu a vizsgáztatók figyelmét. Leérettségiztem, de az álmok, vágyak háttérbe szorultak. Ott volt a háztartás, gyerekevelés, vállalkozás. Jött a leánykám, Olívia Barbara, és a vágyak, álmok még inkább homályba merültek. Ott motoszkált bennem, hogy jó lenne valamit hagyni magunk után, va-

lamit... Olyan volt, hogy rendben, mindent megteszek a csaláért, szeretem, imádom őket, de mégsem vagyok hasznos. Mintha lenne még valami bennem, amit nem aknáztam ki.

– Hogyan vált kézzelfoghatóvá, hogy az egészségügy az utad?

– Áttestem egy műtéten 2006-ban, akkor figyeltem fel arra, hogy nincs bennem félelem, nem aggódok azon, jaj, mi lesz, sokkal inkább érdekel mi hogyan történik körülöttem. Az az érzés volt bennem, hogy szeretnék köztük lenni, szeretnék velük dolgozni. Jóval ezután adódott a lehetőség. Amikor a nagyváradi Henri Coandá posztliceális egészségügyi asszisztens-képzést indított Székelyhídon, beiratkoztam. „Mit akarsz a te korodban?” – ez volt a férjem, János első kérdése. S folytatta: „Lesz egy diplomád, ami majd a vitrint díszíti? Ennyi idősen ki fog téged alkalmazni?” Igaza volt, de engem ez nagyon érdekelt. Olyannyira, hogy elvállaltam a székelyhídi egynapos kórházban a takarítónői állást, csak közel lehetek, belelássak a szakmába. Nyitott szemmel jártam, mindig tanultam valamit. Nem telt el sok idő, és doktornő mellett dolgoztam. Aztán több mellett is, és közben takarítottam. Dr. Alina Dune sokat segített, magyarázott: ez egy ilyen eset, nézd, figyeld csak meg ez ennek a jele.

– Milyen volt újra iskolapadban ülni?

– Szaknyelv, szakszavak. Megjéjtem, mert amit hallottam, egyik fülemben be, a másikon ki. Ahogy telt az idő, napról napra éreztem életre kel az agyam, ittam tanárain szavait. Mindent tudni akartam, minden érdekelt. Olívia, a lányom a másnapi történelem dolgozat miatt izgult, én a kortünettantesztől tartottam. A konyhaasztal tele volt füzetekkel, jegyzetekkel. Sokat tanultam, készültem a vizsgákra. De azt gondoltam, ez még mindig kevés, a biztos tudáshoz gyakorlat kell, szakmai tapasztalatra van szükségem. Elvégeztem egy elsősegély-tanfolyamot, és a megyei kórház sürgősségi osztályán önkénteskedtem. A „biztos akarom én ezt?” kérdésre, mely néha felmerült bennem a három év alatt, mindig „igen!” válasz született. Köszönettel tartozom Szilágyi Gizikének, aki tanított, biztatott, szívén viselte sorsom, és most is segít, figyelemmel kíséri munkám. Eljött a záróvizsga, az égési sérülésekről kellett számot adnom, ezt a tételt húztam. A diplomaosztó Nagyváradon volt. Csodálatos érzés talárban, magiszteri kalapban állni a színpadon. Büszke voltam magamra, éreztem a férjem és gyermekeim büszkeségét. Az álmainkért akarni és tudni kell küzdeni, nem számít a kor, a fáradtság, a verejték, ha nagyon akarod, elérheted azt, amit kitűztél célul magad elé.

RUPÁRCSICS JUDIT CSILLA

A gyerekek „kirepülése” után Turdean Éva új célt talált

